

Facultade de CC. Sociais e da Comunicación

Mais info na Web da Facultade

<http://www.csc.uvigo.es/>

(*)

(*)

Grao en Dirección e Xestión Pública

Materias

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P04G090V01901	Avaliación de políticas, programas e proxectos públicos	1c	6
P04G090V01903	Ética pública e responsabilidade xurídica do empregado público	1c	6
P04G090V01904	Financiamento autonómico e local	1c	6
P04G090V01905	Institucións política-administrativas en perspectiva comparada	2c	6
P04G090V01906	Modelos de mellora continua nas administracións públicas e no sector non lucrativo	1c	6
P04G090V01907	Participación política e sociedade civil	1c	6
P04G090V01909	Socioloxía do desenvolvemento local	1c	6
P04G090V01911	Xestión de proxectos no ámbito autonómico e local	1c	6
P04G090V01913	Goberno e administración electrónica	2c	6
P04G090V01914	Novas tecnoloxías aplicadas á xestión pública	2c	6
P04G090V01981	Prácticas externas: Prácticas en institucións, empresas e organizacións públicas	2c	12
P04G090V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	12

DATOS IDENTIFICATIVOS**Avaliación de políticas, programas e proxectos públicos**

Materia	Avaliación de políticas, programas e proxectos públicos			
Código	P04G090V01901			
Titulación	Grao en Dirección e Xestión Pública			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Economía aplicada Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Pardellas de Blas, Xulio Xosé			
Profesorado	Cordal Rodríguez, Constantino Pardellas de Blas, Xulio Xosé			
Correo-e	xulio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia orientada a que o alumno adquira coñecementos e técnicas que lle permitan avaliar políticas públicas, programas e proxectos públicos como requirimento necesario de toda intervención pública. A perspectiva da materia aglutina a dobre necesidade de avaliar tanto en termos de eficacia (consecución de obxectivos) como de eficiencia (consecución dos obxectivos ao mínimo coste posible).			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber - saber facer
CG1	Habilidades en la búsqueda de información, en relación con fuentes de información primarias y secundarias, incluyendo el uso de ordenadores para búsquedas en línea	- saber facer
CG2	Capacidad de analizar, sintetizar e integrar coñecementos y enfrenarse a la complejidad de formular juicios con información limitada	- saber facer
CG5	Ser capaz de interpretar datos derivados de las observaciones en relación con su significación y relacionarlos con las teorías apropiadas en el ámbito de la dirección y gestión pública	- saber - saber facer
CG8	Receptividad ante el cambio (interno y externo) y capacidad de adaptación a nuevos entornos o circunstancias (adaptabilidad) y de aprendizaje	- saber
CG10	Compromiso con la eficacia y la eficiencia del trabajo del sector público y otras entidades	- saber
CG12	Compromiso con la responsabilidad y la honestidad en el desempeño laboral público y privado	- saber
CG13	Compromiso con los Derechos humanos, la igualdad, la justicia y el desarrollo sostenible.	- saber
CE3	Introducir los conceptos económicos e ideas fundamentales para su aplicación al análisis de realidad económica	- saber facer
CE4	Reflexionar sobre los elementos de los sistemas administrativos (instituciones, actores, ideas) y comprender su funcionamiento práctico en un contexto multinivel	- saber - saber facer
CE5	Comprender los elementos integrantes de un sistema político y comprender su funcionamiento práctico	- saber
CE8	Saber aplicar métodos, modelos y técnicas de datos cualitativos y cuantitativos (estadísticos) para procesos de gestión y dirección pública	- saber - saber facer
CE9	Entender el papel de las administraciones públicas en el proceso de las políticas públicas y aplicar el método de análisis	- saber - saber facer
CE16	Entender las principales aportaciones de la economía pública (teórica y aplicada) y el papel del sector público en la economía	- saber

CE18	Identificar los problemas de la gestión de recursos humanos en organizaciones (públicas y privadas) para experimentar con soluciones transversales	- saber
CE19	Aproximarse a los modelos de gestión pública y de organización de servicios públicos y el diseño, organización y provisión de servicios administrativos.	- saber
CE21	Comprender la estructura, organización y funcionamiento de los diversos gobiernos y administraciones locales	- saber
CE28	Saber aplicar los métodos, modelos y técnicas de datos cuantitativos y cuantitativos	- saber hacer
CE31	Capacidad de definir y elaborar un trabajo original (individual o en grupo) siguiendo las orientaciones de un profesor/autor/ a. Capacidad de presentación y defensa pública ante un tribunal académico del TFG (planteamiento, hallazgos y resultados)	- saber - saber hacer
CE32	Comprender la definición de los problemas y su entrada en la agenda pública aplicando la metodología específica.	- saber
CE33	Saber aplicar técnicas de control de calidad en las AA. PP. y comprender los indicadores cuantitativos y cualitativos básicos de la gestión pública	- saber hacer
CE35	Capacidad para gestionar proyectos a desarrollar en un entorno complejo de problemas públicos	- saber hacer
CE37	Capacidad de análisis e identificación de oportunidades de desarrollo existentes a través del aprovechamiento de los recursos disponibles	- saber
CE38	Ser capaz de planificar y realizar (integralmente) un proyecto de desarrollo en un ámbito territorial y aplicación de políticas públicas de apoyo para su financiación	- saber - saber hacer
CE39	Comprender la planificación y la gestión administrativa de los recursos económico-financieros, la organización y gestión de los servicios públicos, y conocer el régimen jurídico financiero y la financiación de las AA. PP	- saber
CE41	Dominar los mecanismos de evaluación dentro del proceso elaboración y análisis de las políticas públicas en un entorno multinivel	- saber
CT1	Capacidad de análisis y síntesis para la elaboración y defensa de argumentos	- saber hacer
CT4	Habilidad para la resolución independiente de problemas en relación con información cualitativa y cuantitativa	- saber - saber hacer
CT5	Capacidad para la toma de decisiones autónoma e independiente	- saber
CT8	Capacidad para el trabajo cooperativo en equipo/grupo y abierto a diferentes puntos de vista y opiniones	- saber hacer - Saber estar / ser
CT10	Capacidad de liderazgo (disposición a asumir responsabilidades) y de delegación de responsabilidades en el manejo de grupos de trabajo	- saber hacer - Saber estar / ser
CT11	Vocación de servicio público y compromiso ético	- saber hacer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Entender o papel das administracións públicas no proceso de elaboración, implementación e avaliación das políticas públicas, así como a súa metodoloxía	CB3 CB4 CG1 CG5 CE3 CE5 CE9 CE19 CE28 CE35 CT1 CT8

Contrastar os métodos de control de procesos de xestión administrativa

CB5
CG2
CG10
CE3
CE5
CE8
CE9
CE21
CE33
CE35
CE41
CT1
CT4

Identificar os métodos de avaliación do desempeño nas AAPP

CB3
CG1
CG5
CE8
CE9
CE19
CE21
CE28
CE33
CE37
CE38
CT1
CT4
CT5
CT10

Avaliar e analizar políticas públicas

CB4
CG1
CG2
CG12
CG13
CE8
CE9
CE16
CE28
CE32
CE33
CE35
CE37
CE38
CE39
CE41
CT1
CT5
CT11

Utilizar técnicas de planificación, control, avaliación e auditoría da xestión pública

CB4
CB5
CG1
CG2
CG8
CE3
CE5
CE16
CE21
CE32
CE38
CE41
CT5
CT10
CT11

Identificar los mecanismos de evaluación dentro del proceso elaboración y análisis de las políticas públicas en un entorno multinivel

CB4
CG5
CG10
CG12
CE4
CE9
CE18
CE19
CE31
CE33
CE38
CT1
CT5
CT10

Contidos	
Tema	
Introducción histórica á lóxica da avaliación	1. Presentación da materia 2. Contexto de aparición
Aspectos teóricos e metodolóxicos da avaliación	1. Orixe da disciplina 2. Evolución e estado actual
Modelos de avaliación	1. Avaliación por obxectivos 2. Avaliación pluralista
Fases de avaliación	1. Deseño 2. Recollida e tratamento da información 3. Medición da información 4. Evolucións metodolóxicas posibles das avaliacións
Deseño metodolóxico de proxectos de avaliación	1. Requisitos previos ao deseño 2. Metodoloxía básica 3. Disfuncións a evitar
Monitorización e seguimento do proceso de avaliación.	1. Avaliación do esforzo 2. Avaliación da produtividade 3. Avaliación da calidade da atención.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos/análises de situacións	10	20	30
Traballos de aula	12	12	24
Sesión maxistral	25	50	75
Debates	3	6	9
Estudo de casos/análise de situacións	2	4	6
Probas de resposta curta	2	4	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou caso real coa finalidade de coñecer, interpretar, resolver, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticar e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercizos ou estudos de caso baixo as directrices e supervisión do profesor.
Sesión maxistral	Na sesión maxistral, levarase a cabo por parte do profesor a exposición de contidos da asignatura de avaliación de políticas, programas e proxectos incluídos no temario desta asignatura.
Debates	Trátase dunha charla aberta entre un grupo de estudantes, que se centrará en temas dos contidos da materia, na análise dun caso ou no resultado dun problema realizado previamente.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Debates	Debates
Estudo de casos/análises de situacións	Estudo de casos/análises de situacións

Traballos de aula

Traballos de aula

Sesión maxistral

Sesión Maxistral

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos/análises de situacións	Avaliaráanse as entregas en prazo da resolución de casos de xeito individual e/ou en grupo segundo se dispoña.	10	CB4 CG1 CG2 CG8 CG12 CE4 CE9 CE18 CE28 CE31 CE38 CT4 CT8
Traballos de aula	Avaliarase a participación e a realización de traballos propostos na aula de xeito individual ou en grupo segundo se indique. Estes traballos son de realización obrigada.	20	CB3 CB5 CG5 CG10 CE3 CE5 CE21 CE32 CE35 CE41 CT1 CT11
Estudo de casos/análise de situacións	Trátase dunha proba a final de curso orientada á realización dos casos prácticos relacionados co contido impartido na asignatura.	20	CB3 CG2 CG13 CE8 CE19 CE33 CE38 CE41

Probas de resposta curta	Trátase dunha proba a final de curso orientada á aplicación dos conceptos desenvolvidos na asignatura.	50	CB3 CB4 CG1 CG8 CG12 CE4 CE8 CE9 CE16 CE18 CE31 CE32 CE37 CE39 CE41 CT1 CT4 CT5 CT10 CT11

Outros comentarios e avaliación de Xullo

METODOLOGÍA Y EVALUACIÓN DE LA MODALIDAD SEMIPRESENCIAL

1. Leer con atención y en caso de duda consultar con el Coordinador del Grado en Dirección y Gestión Pública, Prof. Dr. Enrique José Varela Álvarez (evalvarez@uvigo.es)
2. Cuadro básico de "metodología" y "evaluación" de la materia (en caso de duda, consultar con el/a responsable de la materia):

NORMAS BÁSICAS DE SEMIPRESENCIALIDAD:

1. El alumnado matriculado en la modalidad semipresencial se compromete con el equipo docente a seguir un régimen de "evaluación continua semipresencial", que implica la participación presencial o virtual en las actividades que el profesorado diseñe para dicha modalidad.
2. La modalidad semipresencial supone la evaluación continua del aprendizaje del alumnado, a tal fin se establece con carácter general, que la prueba final tendrá lugar la última de las 6 sesiones de seguimiento, bien de forma presencial (aula Facultad CCSSC), bien de forma virtual (Skype o sistema similar Hangout).
3. El alumnado que no participe en más del 80% de las actividades "de evaluación continua semipresencial" propuestas por el profesorado, será evaluado según los criterios que establezca el equipo docente en cada materia.

Evaluación de políticas, programas y proyectos públicos					
Proceso de Enseñanza		Horas	Evaluación	No presencial	Presencial
Aprendizaje con apoyo del tutor	Apoyo docente	22 horas	10%	10 horas (Skype)	12 horas (Aula Seminario)
	Foros de dudas por temas (on line)	10 horas	10%	8 horas Web Materia (Faitic)	---
	Foro de debate por temas (on line)	8 horas	20%	8 horas Web Materia (Faitic)	---
Examen o tareas evaluación		10 horas	60%	---	7 horas
SUBTOTAL		50 horas		26 horas	19 horas
Trabajo autónomo del alumno		100 horas		---	---

TOTAL	150 horas		---	---
Materiales Docentes	Los mismos que los utilizados para cada uno de los temas de la materia, que puedan ser accesibles a través de la biblioteca de Ciencias Sociales y de la Comunicación y/o en la web de la materia (Faitic)			
Punto de Atención Semipresencialidad	Al inicio del cada cuatrimestre, la Facultad de Ciencias Sociales y de la Comunicación fijará un espacio estable para realizar las actividades de seguimiento y evaluación continua que se diseñen por parte del tutor de cada materia. En dicho espacio el alumnado dispondrá de ordenadores con conexión a internet, para el correcto desarrollo del proceso de aprendizaje.			

Bibliografía. Fontes de información

Xavier Ballart, ¿Como evaluar programas y servicios públicos?, MAP. 1992,

Bañón, R., La evaluación de la acción de las políticas públicas., Díaz de Santos. Madrid 2003.,

Alvira, F., Metodología de la evaluación de programas, CIS, Madrid, 1991.,

Choen, E. e Franco, R., Evaluación de proyectos sociales., Siglo veintiuno. México, 1992.,

Enrique José Varela Álvarez, Dirección Pública Profesional. Lecturas para Xestionar a Era da Gobernanza, EGAP, 2009

La documentación complementaria requerida por el equipo docente, deberá ser accesible al alumnado presencial y semipresencial a partir de los diferentes repositorios de documentación de la Universidade de Vigo
http://www.biblioteca.uvigo.es /biblioteca_gl/

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Xestión de proxectos no ámbito autonómico e local/P04G090V01911

Modelos de mellora continua nas administracións públicas e no sector non lucrativo/P04G090V01906

Outros comentarios

“Las modalidades presencial y semipresencial del Grado en Dirección y Gestión Pública, comparten un mismo plan de estudios, cuyas materias (de 1º a 4º) ayudan a desarrollar un aprendizaje de competencias basado en la evaluación continua.”

DATOS IDENTIFICATIVOS**Ética pública e responsabilidade xurídica do empregado público**

Materia	Ética pública e responsabilidade xurídica do empregado público			
Código	P04G090V01903			
Titulación	Grao en Dirección e Xestión Pública			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Lareo Jiménez, Jacinto Vázquez Iglesias, María Dolores			
Profesorado	Caruncho Michinel, María Cristina Lago Calvo, Francisco José Lareo Jiménez, Jacinto Vázquez Iglesias, María Dolores			
Correo-e	miglesias@uvigo.es jlareo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	En la disciplina de la presente *materia, desenvólvese * la **evolucion nel *Dereito **Pubnlico de la xeral *responsabilidade **juridica ,penal *e estudo **etico del *empregado publico.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer - Saber estar / ser
CG1	Habilidades en la búsqueda de información, en relación con fuentes de información primarias y secundarias, incluyendo el uso de ordenadores para búsquedas en línea	- saber - saber facer
CG2	Capacidad de analizar, sintetizar e integrar conocimientos y enfrentarse a la complejidad de formular juicios con información limitada	- saber - saber facer
CG10	Compromiso con la eficacia y la eficiencia del trabajo del sector público y otras entidades	- Saber estar / ser
CG12	Compromiso con la responsabilidad y la honestidad en el desempeño laboral público y privado	- Saber estar / ser
CG13	Compromiso con los Derechos humanos, la igualdad, la justicia y el desarrollo sostenible.	- Saber estar / ser
CE1	Conocer el marco jurídico-legal de las administraciones públicas españolas	
CE6	Conocer el funcionamiento institucional y las principales políticas públicas de la Unión Europea	
CE9	Entender el papel de las administraciones públicas en el proceso de las políticas públicas y aplicar el método de análisis	
CE22	Adquirir los elementos básicos de las habilidades directivas y de relaciones humanas	
CE30	Ser capaz de interactuar y desenvolverse en un determinado contexto laboral, público o privado y aplicar los conocimientos y destrezas específicos adquiridos en las diferentes asignaturas.	

CE31	Capacidad de definir y elaborar un trabajo original (individual o en grupo) siguiendo las orientaciones de un profesor/autor/ a. Capacidad de presentación y defensa pública ante un tribunal académico del TFG (planteamiento, hallazgos y resultados)	
CE34	Capacidad de planteamiento de problemas, análisis de soluciones y desarrollo de prácticas entre actores multinivel	
CE36	Reflexionar sobre los valores éticos públicos y las consecuencias jurídicas comportamientos antijurídicos	
CE40	Comprender el funcionamiento de las democracias contemporáneas, el comportamiento político y sus "culturas políticas"	
CT1	Capacidad de análisis y síntesis para la elaboración y defensa de argumentos	- saber hacer - Saber estar / ser
CT4	Habilidad para la resolución independiente de problemas en relación con información cualitativa y cuantitativa	- saber hacer
CT9	Capacidad para el razonamiento crítico creativo y el autocrítico	- saber hacer - Saber estar / ser
CT10	Capacidad de liderazgo (disposición a asumir responsabilidades) y de delegación de responsabilidades en el manejo de grupos de trabajo	- saber hacer - Saber estar / ser
CT11	Vocación de servicio público y compromiso ético	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Reflexionar sobre os valores éticos públicos e as consecuencias xurídicas dos comportamentos *antijurídicos	CB3 CG12 CG13 CE36 CE40 CT1 CT9 CT11
Comprender Estrutura, Organización e Funcionamento *OOPP *multinivel: UE, Administración Xeral Estado, *CCAA, Xunta e Concellos	CB1 CB3 CB5 CG1 CG2 CE1 CE6 CE9 CE40 CT9
Comprender marco legal das Institucións e a actividade que realizan na contorna *multinivel	CB1 CB3 CB5 CG2 CE1 CE6 CE9
Saber aplicar os sistemas, técnicas básicas e normativa do control interno-externo *AAPP	CB3 CG1 CG2 CE34 CE40 CT4 CT9
Disposición para traballar en equipo	CG1 CG2 CE22 CE30 CE31 CT1 CT10

Compromiso e defensa dos valores democráticos	CG12 CG13 CE36 CE40 CT10
Compromiso coa eficacia e eficiencia do traballo da administración	CG10 CE22 CE30 CT11
Vocación de servizo público	CG12 CG13 CE34 CE36 CT11
Defensa da ética profesional	CG12 CG13 CE36 CT11
Capacidade de resolución de problemas	CG2 CG10 CE34 CT1 CT9 CT10
Habilidades para relacións interpersoais e capacidade *relacional	CE22 CE30 CT10
Capacidade de razoamento crítico e aceptación de ideas e críticas	CG1 CG2 CE31 CE34 CT4 CT9

Contidos

Tema	
Bloque 2: Réxime disciplinario e responsabilidade administrativa do empregado público. Persoal funcionario e persoal laboral. Procedemento aplicable para esixir a responsabilidade.	1. Potestade disciplinaria e administración pública: principios 2. Principios do procedemento disciplinario 3. Faltas e sancións disciplinarias no **EBEP 4. Procedemento administrativo disciplinario
Bloque 1: A ética profesional do empregado público.	1.- Moral e Ética 2.-Que é a ética pública? 3.- O problema da corrupción : Enfoques, causas e consecuencias 4.- Proposta dunha ética integral: Do privado ao público
Bloque 3: .Responsabilidade penal do empregado público. Tipos penais cualificados	1.- Introducción á responsabilidade do funcionario público no ámbito penal 2.- Diferenzas entre a responsabilidade penal e a responsabilidade disciplinaria dos funcionarios públicos. 3.- Concepto penal de Administración pública. 4.- Delitos contra a administración pública

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	0	30
Estudo de casos/análises de situacións	5	5	10
Presentacións/exposicións	5	30	35
Estudos/actividades previos	0	50	50
Titoría en grupo	9	5	14
Probas de resposta curta	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	5	5
Estudo de casos/análise de situacións	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Método expositivo. Lección maxistral dos contidos teóricos da materia
Estudo de casos/análises de situacións	Formulación e resolución de supostos prácticos que o alumnado deberá desenvolver, dependendo da práctica concreta, tanto individual como colectivamente.
Presentacións/exposicións	Presentación e exposición dos traballos desenvolvidos individualmente e/ou en grupo.
Estudos/actividades previos	Repaso e estudo das nocións introducidas nas clases teóricas, prácticas e seminarios. Lectura e recensión crítica de materiais propostos para a aprendizaxe, e para a contribución á realización do informe do grupo. Preparación dunha proba
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas suscitadas nas clases teóricas e prácticas e apoio na realización dos traballos en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	O alumnado tanto da modalidade semipresencial como presencial poderá resolver dúbidas con relación a algún aspecto da materia (contido, traballo ou prácticas), así como atención ás súas necesidades e consultas relacionadas co estudo ou temas relacionados coa disciplina, proporcionándolle orientación, apoio ou motivación no proceso de aprendizaxe. Ao ser os grupos prácticos máis pequenos isto permitirá que o alumno poida expor as súas dúbidas e opinións de forma máis persoal.
Estudo de casos/análises de situacións	Ao ser os grupos prácticos máis pequenos isto permitirá que o alumno poida expor as súas dúbidas e opinións de forma máis persoal.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Probas de resposta curta	Exame con resposta curta sobre o temario da materia	60	CB1 CB3 CB5 CG2 CE1 CE6 CE9 CE22 CT9
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de problemas e exercicios prácticos vinculados ao temario da materia	20	CB3 CG1 CG2 CE1 CE6 CE9 CE31 CE34 CE36 CT1 CT4 CT9

Estudo de casos/análise de situacións	Estudo, análise e debate de casos prácticos de carácter ético-xurídico na administración pública.	20	CB3 CG1 CG2 CE1 CE6 CE9 CE31 CE34 CE36 CT1 CT4 CT9

Outros comentarios e avaliación de Xullo

*AVALIACIÓN SEGUNDO Ou *REGULAMENTO DÁ *MODALIDADE SEMIPRESENCIAL.

“Art.6.-Avaliación. Na guía docente da materia, deberá estar claramente especificado o tipo de avaliación e a súa puntuación. No cronograma da materia deberán estar sinaladas as datas nas que deben estar realizadas e entregadas as probas e/ou a data da proba final no caso de establecerse. O profesorado procurará, na medida do posible, que a avaliación da materia se realice na súa totalidade de maneira continua e virtual, sen proba final presencial. En todo caso, é obrigatorio que a avaliación continua online supoña polo menos o 40% da nota, e a proba final (que poderá esixirse na súa modalidade presencial) supoña como máximo o 60% da nota total da materia. No caso de que estea prevista a realización dunha proba final de maneira presencial, esta coincidirá coa data e hora fixada no calendario do Centro (a mesma data que para o alumnado da modalidade presencial)”

O 40% da nota corresponderá coa resolución de casos prácticos e cuestionarios; e o 60% a proba final.

Bibliografía. Fontes de información

LORENZO DE MEMBIELA, J.B., - Régimen disciplinario de los funcionarios de carrera, 2008, Thomson-Aranzadi

Aranzadi, CODIGO PENAL , 2015, ARANZADI

Diego bautista, Oscar, La ética y la corrupción en la administración pública y la administración, 2006, Universidad internacional de andalucio

Diego bautista, Oscar, Ética para corruptos, 2008, Desclée de Brouwer

García Mexía, Pablo, La ética pública: Perspectivas actuales, 2001, REP. nº114

Bedolla Cancino, F, Manual de autoformación de ética pública, 2006, Metadata

Baragli, N (Coord.), Etic, transparencia y lucha contra la corrupción en la administración pública, 2008, PNUD

Suazo, M., Códigos de ética y deontológicos, 2008, CNECC

’ ’ ’
Muñoz Conde, Francisco, Derecho Penal, Parte especial, 2015, Tirant Lo Blanch

Silva Sánchez, Jesús María, Lecciones de Derecho Penal Parte especial, 2015, Atelier

Quintero Olivares, Comentarios a la reforma penal 2015, 2015, Tirant Lo Blanch

“Según el Art.4.-Material docente del Reglamento de la modalidad Semipresencial: La docencia en la modalidad semipresencial exige que los/as estudiantes dispongan de materiales de estudio específicamente adaptados. Por este motivo, entre las obligaciones docentes se encuentra implícita la realización y puesta a disposición del alumnado por parte del profesorado, de los correspondientes materiales, libros, guías de estudio, pruebas de autoevaluación, etc. Los Departamentos velarán por que la calidad de los materiales elaborados sea la adecuada. En todo caso, será una obligación por parte del personal docente, suministrar la siguiente información en cada asignatura tanto en la guía docente como en el espacio de la plataforma habilitada al efecto: a) la presentación de la asignatura indicando además el horario y lugar de las tutorías presenciales, y si las tutorías online se realizarán en el horario de las tutorías presenciales. b) el cronograma de la asignatura, donde se señalen: las semanas lectivas, los días donde pueden asistir voluntariamente a la clase práctica

presencial, y las fechas de entrega de actividades/pruebas, incluida, en caso de haberlo, la fecha de la prueba final". c) los materiales de estudio y/o la indicación de la bibliografía básica para superar la asignatura. Estos aspectos quedarán bajo la supervisión de la Coordinación del Grado en Dirección y Gestión Pública y la Coordinación de los diferentes Módulos del Grado. d) las pruebas de evaluación continua (parcial o total)"

Las fuentes de información básicas para el aprendizaje y la adquisición de las competencias de la materia, deberán estar disponibles en formato electrónico y a disposición del alumnado de la modalidad presencial y semipresencial en la web de la materia.

La documentación complementaria requerida por el equipo docente, deberá ser accesible al alumnado presencial y semipresencial a partir de los diferentes repositorios de documentación de la Universidad de Vigo
http://www.biblioteca.uvigo.es/biblioteca_gl/

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Financiamento autonómico e local**

Materia	Financiamento autonómico e local			
Código	P04G090V01904			
Titulación	Grao en Dirección e Xestión Pública			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición				
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Mosquera Pena, Juan Antonio			
Profesorado	Mosquera Pena, Juan Antonio			
Correo-e	juanmosquera@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O temario pretende responder a pregunta esencial de como se financian as administracións autonómicas e locais e as características de cada un das súas fontes de ingresos. En definitiva, trátase de cuestións de primeira orde e de gran actualidade que incumben ao ordenamento financeiro no seu conxunto. Á súa vez, a materia correspondente a este curso de "Financiamento autonómico e local" preséntase estruturada en tres grandes bloques temáticos. O primeiro constitúe unha introdución ao estudo desta disciplina, abordando a cuestión do poder financeiro en España. O segundo bloque analiza o sistema financeiro das Comunidades Autónomas. Finalmente o bloque terceiro estuda o sistema financeiro local.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber - saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG2	Capacidade de analizar, sintetizar e integrar coñecementos e enfrentarse a la complejidad de formular juicios con información limitada	- saber facer
CG3	Capacidade de escucha, de lectura comprensiva y habilidades de comunicación oral y escrita	- saber facer
CG5	Ser capaz de interpretar datos derivados de las observaciones en relación con su significación y relacionarlos con las teorías apropiadas en el ámbito de la dirección y gestión pública	- saber facer
CE21	Comprender la estructura, organización y funcionamiento de los diversos gobiernos y administraciones locales	- saber
CE39	Comprender la planificación y la gestión administrativa de los recursos económico-financieros, la organización y gestión de los servicios públicos, y conocer el régimen jurídico financiero y la financiación de las AA. PP	- saber - saber facer
CT1	Capacidad de análisis y síntesis para la elaboración y defensa de argumentos	- saber - saber facer
CT2	Capacidad de organización, planificación y utilización del tiempo y de autocontrol ante situaciones de presión	- saber facer
CT5	Capacidad para la toma de decisiones autónoma e independente	- Saber estar / ser

CT8	Capacidade para el trabajo cooperativo en equipo/grupo y abierto a diferentes puntos de vista y opiniones	- saber facer - Saber estar / ser
CT9	Capacidade para el razonamiento crítico creativo y el autocrítico	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Financiamento Autonómico e Local. Comprender a planificación e a xestión administrativa dos recursos económico-financeiros, a organización e xestión dos servizos públicos, e coñecer o réxime xurídico financeiro e a financiación das AA.PP	CE21 CE39
Diferenciar o réxime xurídico financeiro e a financiación das distintas AAPP, explicar os distintos mecanismos de planificación e xestión dos recursos económico-financeiros, debatir sobre a organización e xestión dos servizos públicos, argumentar lóxicamente, actualizar e autoxestionar o propio coñecemento e solucionar os problemas xurídicos a través da preparación de escritos, formularios, etc.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG3 CG5 CE21 CE39 CT1 CT2 CT5 CT8 CT9

Contidos

Tema	
Lección 1.- O PODER FINANCEIRO: CONCEPTO E LÍMITES.	1.- A ordenación constitucional do poder financeiro en España: titulares do poder financeiro; sentido da distinción poder financeiro "orixinario" e "derivado"; principios constitucionais. 2.- O poder financeiro do Estado. 3.- O poder financeiro das Comunidades Autónomas: réxime xeral. O poder financeiro como criterio básico para a clasificación dos ingresos das Comunidades Autónomas: ingresos propios e ingresos transferidos. O poder financeiro das Comunidades en materia de gasto. 4.- O poder financeiro das Comunidades Autónomas suxeitas a réxime especial: País Vasco e Navarra. 5.- O poder financeiro dos Entes locais. Especial referencia ao establecemento de tributos. 6.- Os denominados "entes con competencia financeira".
Lección 2. FONTES DE INGRESOS DAS COMUNIDADES *AUTONOMAS.	1.- Os recursos das Comunidades Autónomas. O artigo 157.1 da Constitución. 2. Tributos propios e cedidos. As recargas sobre tributos estatais (remisión). 3.- Porcentaxe de participación en impostos estatais non cedidos: natureza xurídica; determinación e distribución entre as distintas Comunidades Autónomas. 4.- Mecanismos para facer efectivo o principio de solidariedade: Fondo de Compensación Interterritorial; Fondo de Garantía de Servizos Públicos Fundamentais. 5.- Outros recursos: ingresos patrimoniais, ingresos derivados de operacións de crédito, produto de multas e sancións. Os prezos públicos.
Lección 3.- INGRESOS TRIBUTARIOS DAS COMUNIDADES *AUTONOMAS (1).	1.- Clasificación dos ingresos tributarios das Comunidades Autónomas. 2.- Tributos propios: concepto, natureza e clases. 3.- Os impostos propios: límites. 4.- O establecemento de taxas polas Comunidades Autónomas. Taxas transferidas. 5.- A posibilidade de establecer contribucións especiais. 6.- Recargas sobre os impostos do Estado: concepto e natureza. Límites constitucionais. Xestión das recargas.
Lección 4.- INGRESOS TRIBUTARIOS DAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS (2).	1.- Tributos cedidos: concepto, natureza e clases. A LOFCA e a Lei Xeral de Cesión. 2.- A cesión do IRPF, IVE e IIEE. 3.- Análise particular da normativa estatal de cada un dos tributos cedidos. O imposto sobre o patrimonio. O imposto sobre sucesións e doazóns. O imposto sobre transmisións patrimoniais e actos xurídicos documentados. O imposto especial sobre determinados medios de transporte. Os tributos sobre o xogo. 4.- Os puntos de conexión. 5.- Competencias normativas das Comunidades Autónomas en tributos cedidos. 6.- Xestión dos tributos cedidos: alcance da delegación por competencias. 7.- Os réximes forais e especiais: País Vasco, Navarra, Canarias, Ceuta e Melilla.

Lección 5.- INGRESOS TRIBUTARIOS DAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS: GALICIA	1.- Normativa tributaria da Comunidade Autónoma de Galicia. 1.1.- A Lei de Réxime Financeiro e Orzamentario de Galicia. 1.2.- A lei de taxas, prezos e exacciones reguladoras da Comunidade Autónoma de Galicia. 1.3. Normativa galega de tributos cedidos. 2.- Tributos propios da Comunidade Autónoma de Galicia. 2.1.- O imposto sobre contaminación atmosférica. 2.2.- O canon de saneamento. 2.3.- O imposto sobre dano ambiental de augas embalsadas. 2.4. O canon eólico. 2.5. O imposto compensatorio ambiental mineiro. 3.-A xestión tributaria da Comunidade Autónoma de Galicia.
Lección 6.- PRINCIPIOS E FONTES DE FINANCIAMENTO DOS ENTES LOCAIS	1.- O artigo 142 da Constitución Española: autonomía tributaria e suficiencia financeira. 2. Fontes de financiamento das Corporacións Locais (artigo 2.1 da Lei Reguladora das Facendas Locais): tributos propios, participación nos ingresos do Estado, participación nos ingresos das Comunidades Autónomas, outros recursos. 3.- Réximes especiais.
Lección 7.- O IMPOSTO SOBRE BENS INMOBLES	1.-Introdución: natureza e características. 2.-Feito imponible. 3.-Suxeitos pasivos. 4.-Exencións. 5.-Base imponible. 6.-Cota tributaria. 7.-Xestión do imposto.
Lección 8.- O IMPOSTO SOBRE ACTIVIDADES ECONÓMICAS	1.-Introdución: natureza e características. 2.-Feito imponible. 3.-Suxeitos pasivos. 4.-Exencións. 5.-Base imponible. 6.-Cota tributaria. 7.-Xestión do imposto.
Lección 9.- O IMPOSTO SOBRE VEHÍCULOS DE TRACCIÓN MECÁNICA	1.-Introdución: natureza e características. 2.-Feito imponible. 3.-Suxeitos pasivos. 4.-Exencións. 5.-Base imponible. 6.-Cota tributaria. 7.-Xestión do imposto.
Lección 10.- O IMPOSTO SOBRE CONSTRUCCIÓN, INSTALACIÓN E OBRAS	1.-Introdución: natureza e características. 2.-Feito imponible. 3.-Suxeitos pasivos. 4.-Exencións. 5.-Base imponible. 6.-Cota tributaria. 7.-Xestión do imposto.
Lección 11.- O IMPOSTO SOBRE O INCREMENTO DE VALOR DOS TERREOS DE NATUREZA URBANA	1.-Introdución: natureza e características. 2.-Feito imponible. 3.-Suxeitos pasivos. 4.-Exencións. 5.-Base imponible. 6.-Cota tributaria. 7.-Xestión do imposto.
Lección 12.- O IMPOSTO SOBRE OS APROVEITAMENTOS DE COTOS DE CAZA E PESCA	1.-Introdución: natureza e características. 2.-Feito imponible. 3.-Suxeitos pasivos. 4.-Exencións. 5.-Base imponible. 6.-Cota tributaria. 7.-Xestión do imposto.
Lección 13.- TAXAS E PREZOS PÚBLICOS	1.- Introdución. 2.- As taxas e os prezos públicos na Lei Reguladora das Facendas Locais. 3.- O réxime xurídico das taxas: establecemento e ámbito espacial, feito imponible, suxeitos pasivos e substitutos, cuantificación, deuteño e xestión. 4.- Taxas en particular. 5.- O réxime xurídico dos prezos públicos. 6.- Prezos públicos en particular.
Lección 14.- As CONTRIBUCIÓNES ESPECIAIS	1.- Introdución: concepto de contribucións especiais. 2.- Imposición e ordenación das contribucións especiais. 3.- Feito imponible. O principio de afectación. A compatibilidade entre taxas e contribucións especiais. 4.- Suxeitos pasivos. 5.- Base imponible. 6.- Cota tributaria. 7.- Deuteño e pago. 8.- Xestión. 9.- Asociación administrativa de contribuíntes.
Lección 15.- INGRESOS DAS DEPUTACIÓNS DE RÉXIME COMÚN	1.- Introdución. As provincias na organización territorial do Estado. 2.- A evolución dos ingresos provinciais. Antecedentes históricos. 3.- O financiamento provincial. A Lei Reguladora das Facendas Locais: ingresos tributarios, recursos non tributarios, participación nos ingresos do Estado.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	23	50	73
Outros	18	45	63
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	7	3	10
Probas de resposta curta	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Nas sesións maxistras desenvolveranse e explicarán, utilizando a técnica adecuada, os contidos do programa. O seu obxectivo é a comprensión polo alumno dos devanditos contidos. Nestas sesións presenciais é preceptivo e ineludible que os alumnos asistan traballando previamente o tema e os materiais que se indicarán polo docente. É imprescindible a corresponsabilidade do alumnado.

Outros	Distintas actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. E nas que o alumno -xa sexa de maneira individual ou en grupo-: fai unha exposición oral e/ou presentación escrita sobre un tema proposto, resolve casos prácticos aplicando e interpretando o Dereito Financeiro e Tributario, elabora informes xurídicos, foros de debate e dúbidas, etc.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Atenderanse e resolverán dúbidas do alumno respecto dos contidos, actividades e/ou exercicios que sepropuxeron para adquirir as competencias perseguidas.
Outros	“O alumnado tanto da modalidade presencial como semipresencial poderá resolver dúbidas con relación a algún aspecto da materia (contido, traballo ou prácticas), así como atención ás súas necesidades e consultas relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa disciplina, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe”

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Outros	Participación activa en las sesiones presenciales	15	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG3 CG5 CE21 CE39 CT1 CT2 CT5 CT8 CT9
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	O exame final, que será escrito, avaliará os coñecemento dos conceptos e as principais cuestións dos temas da asignatura.	70	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG3 CG5 CE21 CE39 CT1 CT2 CT5 CT8 CT9

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Primeira oportunidade de exame:

1.- Os alumnos que se someten a avaliación continua serán avaliados conforme aos criterios que se indicaron máis arriba: proba final (70%), probas de resposta curta ou test (15%) e outras (15%). Na proba final, o exame de teoría oral suporá o 80%, e o práctico suporá un 20%. En todo caso, o alumno deberá alcanzar unha cualificación mínima de 4 sobre 10 na proba final para que se lle teñan en conta as cualificacións obtidas mediante o sistema de avaliación continua.

2.- Os alumnos que NON se someten a avaliación continua, ou que queden excluídos do devandito sistema: a súa cualificación estará integrada polo 100% da cualificación obtida no exame teórico e práctico escrito, sendo este diferente ao que realicen os alumnos de avaliación continua.

Segunda oportunidade de exame:

1.- No exame de xullo só se realizará unha proba final, que constará de dous partes: unha práctica (na que se resolverán un ou varios casos prácticos) e unha teórica (na que se formularán distintas preguntas sobre o temario de a materia).

2.- Os alumnos que se someteron ao sistema de avaliación continua conservarán a nota que obtivesen no curso.

3.- Os alumnos que NON se someten a avaliación continua, ou que queden excluídos do devandito sistema: a súa cualificación estará integrada polo 100% da cualificación obtida no exame teórico oral e práctico escrito, sendo este diferente ao que realicen os alumnos de avaliación continua.

4.- Aos alumnos que se someteron ao sistema de avaliación continua e non superasen a proba final nin na primeira oportunidade de exame nin na segunda conserváraselles a nota obtida a través de devandito sistema durante o curso académico seguinte, sempre que o alumno manifeste o seu acordo.

METODOLOXÍA E AVALIACIÓN DA MODALIDADE SEMIPRESENCIAL

1. Ler con atención e en caso de dúbida consultar co Coordinador do Grao en Dirección e Xestión Pública

2. Cadro básico de metodoloxía "" e "avaliación" da materia (en caso de dúbida, consultar co/a responsable da materia):

Financiamento autonómico e local

Proceso de Ensino	Horas	Non presencial	Presencial
Aprendizaxe con apoio do titor	Apoio docente	23 horas	16 horas (*Skype) 7 horas (Aula Seminario)
Foros de dúbidas por temas (en liña)	10 horas	8 horas Web Materia (*Faitic)	---
Foro de debate por temas (en liña)	8 horas	8 horas Web Materia (*Faitic)	---
Exame ou tarefas avaliación	9 horas	---	7 horas
*SUBTOTAL	50 horas	26 horas	19 horas
Traballo autónomo do alumno	100 horas	---	---
TOTAL	150 horas	---	---

Materiais Docentes

Os mesmos que os utilizados para cada un dos temas da materia, que poidan ser accesibles a través da biblioteca de Ciencias Sociais e da Comunicación e/ou na web da materia (*Faitic)

Punto de Atención *Semipresencialidad

Ao comezo do cada cuadrimestre, a Facultade de Ciencias Sociais e da Comunicación fixará un espazo estable para realizar as actividades de seguimento e avaliación continua que se deseñen por parte do titor de cada materia.

No devandito espazo o alumnado disporá de computadores con conexión a internet, para o correcto desenvolvemento do proceso de aprendizaxe.

NORMAS BÁSICAS DE *SEMIPRESENCIALIDAD:

1. O alumnado matriculado na modalidade semipresencial comprométese co equipo docente a seguir un réxime de avaliación "continua semipresencial", que implica a participación presencial ou virtual nas actividades que o profesorado deseñe para dita modalidade.
2. A modalidade semipresencial supón a avaliación continua da aprendizaxe do alumnado, a tal fin establécese con carácter xeral, que a proba final terá lugar a última das 6 sesións de seguimento, ben de forma presencial (aula Facultade *CCSSC), ben de forma virtual (*Skype ou sistema similar *Hangout).
3. O alumnado que non participe en máis do 80% das actividades "de avaliación continua semipresencial" propostas polo profesorado, será avaliado segundo os criterios que estableza o equipo docente en cada materia.

AVALIACIÓN SEGUNDO Ou REGULAMENTO DÁ MODALIDADE SEMIPRESENCIAL.

"Art.6.-Avaliación. Na guía docente da materia, deberá estar claramente especificado o tipo de avaliación e a súa puntuación. No cronograma da materia deberán estar sinaladas as datas nas que deben estar realizadas e entregadas as probas e/ou a data da proba final no caso de establecerse. O profesorado procurará, na medida do posible, que a avaliación da materia realícese na súa totalidade de maneira continua e virtual, sen proba final presencial. En todo caso, é obrigatorio que a avaliación continua online supoña polo menos o 40% da nota, e a proba final (que poderá esixirse na súa modalidade presencial) supoña como máximo o 60% da nota total da materia. No caso de que estea prevista a realización dunha proba final de maneira presencial, esta coincidirá coa data e hora fixada no calendario do Centro (a mesma data que para o alumnado da modalidade presencial)"

Bibliografía. Fontes de información

FERREIRO LAPATZA, J.J y otros, Curso de Derecho Tributario, última edición,

Pita Grandal, A.Mª. (Coordinadora), Textos y casos prácticos de Derecho Financiero y Tributario II, 2001,

Pérez Royo, F, Derecho Financiero y Tributario., Tecnos, Madrid, 2015,

Martín Queralt, Lozano Serrano, Tejerizo López, Casado Ollero, Curso de Derecho financiero y tributario, Tecnos, Madrid, 2015,

Thomson-Aranzadi, Civitas, McGraw-Hill, Textos Legales de la Parte General y Especial del Derecho Financiero y Tributario, 2015,

Recomendacións

Outros comentarios

As modalidades presencial e semipresencial do Grao en Dirección e Xestión Pública, comparten un mesmo plan de estudos, cuxas materias (de 1ª a 4ª) axudan a desenvolver unha aprendizaxe de competencias baseado na avaliación continua.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Institucións política-administrativas en perspectiva comparada**

Materia	Institucións política-administrativas en perspectiva comparada			
Código	P04G090V01905			
Titulación	Grao en Dirección e Xestión Pública			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Cancela Outeda, Celso			
Profesorado	Cancela Outeda, Celso López Mira, Álvaro Xosé Martínez Arribas, Fernando			
Correo-e	ccancela@uvigo.es			
Web	http://http://csc.uvigo.es/profesorado/celso-cancela-outeda/			
Descrición xeral	Esta materia pretende centrar a atención do estudante en diferentes elementos contextuais que lle faciliten, dunha banda, a comprensión do funcionamento das institucións políticas e administrativas e, doutra banda, avaliar e realizar propostas de reforma ou modernización administrativa.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber
CG5	Ser capaz de interpretar datos derivados de las observaciones en relación con su significación y relacionarlos con las teorías apropiadas en el ámbito de la dirección y gestión pública	- saber facer
CG6	Capacidad de perseverancia en la realización de tareas y cometidos y confianza en el propio trabajo	- Saber estar / ser
CG8	Receptividad ante el cambio (interno y externo) y capacidad de adaptación a nuevos entornos o circunstancias (adaptabilidad) y de aprendizaje	- Saber estar / ser
CG12	Compromiso con la responsabilidad y la honestidad en el desempeño laboral público y privado	- Saber estar / ser
CE43	Comprender la influencia del sistema político en los sistemas administrativos de estados OCDE	- saber
CT1	Capacidad de análisis y síntesis para la elaboración y defensa de argumentos	- saber facer
CT2	Capacidad de organización, planificación y utilización del tiempo y de autocontrol ante situaciones de presión	- saber facer
CT3	Uso de lenguas extranjeras en las actividades de las diferentes asignaturas	- saber facer
CT8	Capacidad para el trabajo cooperativo en equipo/grupo y abierto a diferentes puntos de vista y opiniones	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias

Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo a vocación dunha forma profesional e posúan las competencias que adoitan demostrarse por medio de la elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo	CB2
Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte de la basee de la educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, si ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo	CB1
Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica o ética	CB3
Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado	CB4
Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía	CB5
Ser capaz de interpretar datos derivados das observacións en relación coa súa significación e relacionalos coas teorías apropiadas no ámbito da dirección e xestión pública	CG5
Capacidade de perseveranza na realización de tarefas e labores e confianza no propio traballo	CG6
Receptividade ante o cambio (interno e externo) e capacidade de adaptación a novas contornas ou circunstancias (adaptabilidade) e de aprendizaxe	CG8
Compromiso coa responsabilidade e a honestidade no desempeño laboral público e privado	CG12
Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos	CT1
Capacidade de organización, planificación e utilización do tempo e de autocontrol ante situacións de presión	CT2
	CT3
Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias	
Capacidade para o traballo cooperativo en equipo/grupo e aberto a diferentes puntos de vista e opinións	CT8
Capacidade para o razoamento crítico creativo e o autocrítico	CT8
Institucións Político-Administrativas en Perspectiva Comparada. Comprender a influencia do sistema político nos sistemas administrativos de estados OCDE	CE43

Contidos

Tema	
1. O método comparativo.	A) Presentación xeral no contexto metodolóxico b) Características c) Fórmulas de comparación d) Fontes para a comparación
2. Desenvolvemento histórico dos sistemas político-administrativos	a) Trazos históricos da administración pública b) Modelos administrativos. Notas xerais 1. Francés ou napoleónico 2. Xermánico 3. Anglosaxón
3. O sistema político-administrativo de Francia	a) Antecedentes históricos b) Institucións políticas c) A organización territorial e os niveis de administración d) Outros elementos sistémicos (actores políticos, medios, cultura político-adva, etc.)
4. O sistema político-administrativo de Italia	a) Antecedentes históricos b) Institucións políticas c) A organización territorial e os niveis de administración d) Outros elementos sistémicos (actores políticos, medios, cultura político-adva, etc.)
5. O sistema político-administrativo de Portugal	a) Antecedentes históricos b) Institucións políticas c) A organización territorial e os niveis de administración d) Outros elementos sistémicos (actores políticos, medios, cultura político-adva, etc.)
6. O sistema político-administrativo de Alemania	a) Antecedentes históricos b) Institucións políticas c) A organización territorial e os niveis de administración d) Outros elementos sistémicos (actores políticos, medios, cultura político-adva, etc.)

7. O sistema político-administrativo de Suecia	a) Antecedentes históricos b) Institucións políticas c) A organización territorial e os niveis de administración d) Outros elementos sistémicos (actores políticos, medios, cultura político-adva, etc.)
8. O sistema político-administrativo de Reino Unido	a) Antecedentes históricos b) Institucións políticas c) A organización territorial e os niveis de administración d) Outros elementos sistémicos (actores políticos, medios, cultura político-adva, etc.)
9. O sistema político-administrativo de Estados Unidos	a) Antecedentes históricos b) Institucións políticas c) A organización territorial e os niveis de administración d) Outros elementos sistémicos (actores políticos, medios, cultura político-adva, etc.)
10. O sistema político-administrativo da Unión Europea	a) Referencia ás institucións da UE b) Os empregados públicos: a función pública europea c) Outros elementos sistémicos

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	25	0	25
Traballos de aula	20	40	60
Presentacións/exposicións	11.5	25.53	37.03
Estudo de casos/análise de situacións	2	0	2
Probas de autoavaliación	1	25	26

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Traballos de aula	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun traballo ou estudo de caso

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	O alumnado tanto da modalidade presencial como semipresencial poderá resolver dúbidas con relación a algún aspecto da materia (contido, traballo ou prácticas), así como atención ás súas necesidades e consultas relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa disciplina, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe"
Traballos de aula	
Presentacións/exposicións	
Probas	Descrición
Estudo de casos/análise de situacións	
Probas de autoavaliación	

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas

Sesión maxistral	Avaliase a participación activa por parte do estudante, mediante a formulación de preguntas e opinións	0	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG5 CG8 CG12 CE43 CT1
Traballos de aula	Avaliase a asistencia e participación activa do estudante	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG5 CG6 CT2
Estudo de casos/análise de situacións	Elaboración de estudos de caso sobre un sistema político-administrativo a determinar	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG5 CG12 CE43 CT1 CT2 CT3 CT8
Probas de autoavaliación	Realización dunha proba (s) oral (is) sobre os contidos da materia	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG5 CG6 CE43 CT1 CT3

Outros comentarios e avaliación de Xullo

METODOLOXÍA E AVALIACIÓN DA MODALIDADE SEMIPRESENCIAL

1. Ler con atención e, no caso de dúbida consultar co Coordinador/a do Grado en Dirección e Xestión Pública

2 . "Art. 6.-Evaluación. En la guía docente de la materia, deberá estar claramente especificado el tipo de evaluación y su puntuación. En el cronograma de la asignatura deberán estar señaladas las fechas en las que deben estar realizadas y entregadas las pruebas y/o la fecha de la prueba final en el caso de establecerse. El profesorado procurará, en la medida de lo posible, que la evaluación de la asignatura se realice en su totalidad de manera continua y virtual, sin prueba final presencial. En todo caso, es obligatorio que la evaluación continua on line suponga al menos el 40% de la nota, y la prueba final (que podrá exigirse en su modalidad presencial) suponga como máximo el 60% de la nota total de la asignatura. En el caso de que esté prevista la realización de una prueba final de manera presencial, ésta coincidirá con la fecha y hora fijada

en el calendario del Centro (la misma fecha que para el alumnado de la modalidad presencial))"

3. Cadro básico de avaliación da materia (no caso de dúbida, consultar co/a responsable da materia):

Metodoloxías	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Aprendizaxe co apoio do titor	Sesións presenciais e utilización foro de dúbidas e atención tutorial	--	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG5 CG8 CG12 CE43 CT1
Test de autoavaliación	Probas de tipo test sobre os contidos de cada tema realizados on line	30%	CB1CB2CB3CB4CB5CG5CG6CT2
Traballos de aula	Exercicios prácticos e realización de exposicións	20%	CB1CB2CB3CB4CB5CG5CG6CT2
Proba obxectiva sobre os contidos da materia	Realización dunha proba obxectiva	50%	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG5 CG12 CE43 CT1 CT2 CT3 CT8

4. O alumnado da modalidade semipresencial comprométese a seguir un réxime de "avaliación continua semipresencial", que implica a participación presencial ou virtual nas actividades que o profesorado deseñe para a referida modalidade. A modalidade semipresencial supón a avaliación continua da aprendizaxe do alumnado O alumnado que non participe en alomenos o 80% das actividades "de avaliación continua semipresencial" propostas polo profesorado, será avaliado segundo os criterios establecidos polo equipo docente en cada materia.

Bibliografía. Fontes de información

ALCÁNTARA, M., Sistemas políticos de la Unión Europea, Tirant lo Blanch, 2000

BALLART, X.-RAMIÓ, C., Ciencia de la Administración, Tirant lo blanch, 2000

BAENA DEL ALCÁZAR, M., Curso de Ciencia de la Administración, Tecnos, 2000

OLMEDA, J. A. y PARRADO, S., Ciencia de la Administración. Los sistemas administrativos, UNED, 2000

PARRADO DÍEZ, S., Sistemas Administrativos Comparados, Tecnos-UPF, 2002

Parrado, S.-Colino, C.-Olmeda, J. A. , Gobiernos y administraciones públicas en perspectiva comparada, Tirant lo blanch, 2013

Sánchez Medero, G-Sánchez Medero, R., Sistemas políticos en Europa, Tirant lo blanch 2ª ed., 2014

Nohlen, Dieter, Ciencia política comparada, Edicions Universidad de Granada, 2013

Os contidos da materia requiren o manexo por parte do estudante de material bibliográfico, bases de datos, consultas webs, etc., principalmente, en inglés e francés. Este material será facilitado polo docente na aula ou por medio de FAITIC.

As fontes de información básicas para o aprendizaxe e a adquisición das competencias dila materia, deberán estar en formato electrónico e a disposición do alumnado da modalidade presencial e semipresencial na web da materia.

A documentación complementaria requerida polo equipo docente, deberá ser accesible ao alumnado presencial y semipresencial a partir dos diferentes repositorios de documentación da Universidade de Vigo (Biblioteca universitaria)

Recomendacións

Outros comentarios

Os contidos e a temática da materia requiren ineludiblemente o manexo de bibliografía en inglés, francés e portugués.

MODALIDADE SEMPRESENCIAL

As modalidades presencial e semipresencial do Grao en Dirección e Xestión Pública, comparten un mesmo plano de estudos, cuxas materias (de 1º a 4º) axudan a desenvolver unha aprendizaxe de competencias baseado na avaliación continua."

DATOS IDENTIFICATIVOS**Modelos de mellora continua nas administracións públicas e no sector non lucrativo**

Materia	Modelos de mellora continua nas administracións públicas e no sector non lucrativo			
Código	P04G090V01906			
Titulación	Grao en Dirección e Xestión Pública			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Briones Gamarra, Óscar			
Profesorado	Briones Gamarra, Óscar Martinez Arribas, Fernando			
Correo-e	oscarbriones@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Introducir ao alumno nos procesos de calidade e mellora continua no ámbito das Administracións públicas e o sector non lucrativo.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber - saber facer
CG2	Capacidade de analizar, sintetizar e integrar coñecementos e enfrentarse a la complejidad de formular juicios con información limitada	
CG4	Comunicación a través de Internet y, en general, manejo de herramientas multimedia para la comunicación a distancia	
CG5	Ser capaz de interpretar datos derivados de las observaciones en relación con su significación y relacionarlos con las teorías apropiadas en el ámbito de la dirección y gestión pública	
CG8	Receptividad ante el cambio (interno y externo) y capacidad de adaptación a nuevos entornos o circunstancias (adaptabilidad) y de aprendizaje	- saber facer
CG9	Ser capaz de reconocer e implementar buenas prácticas derivadas de procesos y acciones como base para la innovación y la creatividad	

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer os instrumentos para a interpretación, diagramación e racionalización dos procesos administrativos: seguimento e avaliación de xestión	CB1
Aplicar na práctica as principais tendencias da calidade na Administración Pública tendo en conta os factores organizacionais necesarios para unha correcta implementación.	CB2
Saber aplicar técnicas de control de calidade nas AAPP	CG4
Analizar a complexidade dos procesos de innovación na Administración Pública.	CG2
Conectar debidamente as observacións do comportamento organizacional cas principais tendencias da xestión da calidade na Administración Pública.	CG5
Adaptar os procesos de acción pública ás novas metodoloxías da calidade.	CG8
Asimilar a transferencia de experiencias empíricas sofisticando os sistemas para detectar melloras en calquera sistema dunha Administración Pública concreta.	CG9

Contidos

Tema	
1. O entorno da calidade nas administracións públicas	Semana1. A orixe histórica da calidade Semana2. A calidade na xestión pública actual
2. Algunhas ferramentas clave	Semana 3. A detección de expectativas dos usuarios. Semana 4. A xestión por indicadores
3. Modelos consolidados: Cartas de Servizo	Semana 5. Orixe e estrutura principal Semana 6. Elaboración, negociación e publicación
4. Modelos consolidados: Modelos de autoevaluación	Semana 7. Modelos de Autoevaluación con especial referencia ao Modelo EFQM Semana 8. Modelo EVAM
5. Modelos consolidados	Semana 9. A normalización: normas ISO e o modelo CAF
6. O aproveitamento da innovación como mellora continua	Semana 10. A xestión do talento Semana 11. Sistematización de procesos de aproveitamento da innovación Semana 12. Experiencias próximas de innovación aplicada ás AA.PP.
7. Ferramentas para a calidade	Semana 13. Ferramentas de percepción Semana 14. Ferramentas de xestión
8. A institucionalización da calidade	Semana 15. Os principais organismos e normativas para a institucionalización da calidade Semana 16. Revisión integral da calidade no momento actual: as experiencias punteiras en materia de calidade.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos/análises de situacións	6	12	18
Resolución de problemas e/ou exercicios	6	9	15
Sesión maxistral	35	70	105
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	2	4
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	4	6
Probas de tipo test	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Exposición e explicación de casos relacionados cos tópicos do temario nos que se pon de manifesto a aplicación de metodoloxías de Mellora Contínua e Control de Calidade nas Administracións Públicas.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exercicios de aplicación de Metodoloxías de Controlde Calidade e Mellora continua nas Administracións Públicas e no Sector non lucrativo.
Sesión maxistral	Exposición a cargo do profesor das principais teorías no ámbito da calidade e a mellora continua.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	O alumnado tanto da modalidade presencial como semipresencial poderá resolver dúbidas con relación a algún aspecto da materia (contido, traballo ou prácticas), así como atención ás súas necesidades e consultas relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa disciplina, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe Atenderáse ao alumno/a para resolver os problemas que teña con actividades desta metodoloxía, tanto fisicamente nas titorías consignadas como vía correo electrónico.

Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado tanto da modalidade presencial como semipresencial poderá resolver dúbidas con relación a algún aspecto da materia (contido, traballo ou prácticas), así como atención ás súas necesidades e consultas relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa disciplina, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Atenderáse ao alumno/a para resolver os problemas que teña con actividades desta metodoloxía, tanto fisicamente nas titorías consignadas como vía correo electrónico.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Sesión maxistral	Asistencia e participación activa nas sesións da aula.	10	CB1 CB2
Estudo de casos/análises de situacións	Resolución de casos prácticos e actividades propostas en clase.	25	CG2 CG4 CG5 CG8 CG9
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de problemas de aplicación de Metodos de Mellora Contínua. Exercizos sobre lecturas ou materiais audiovisuais propostos en clase.	25	CG2 CG4 CG5 CG8 CG9
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exercicio con preguntas de resposta de desenvolvemento	20	CB1 CB2 CG2 CG4
Probas de tipo test	Proba tipo test que incluírá pequenos casos prácticos sobre aspectos conceptuais da materia.	20	CB1 CB2 CG2 CG4

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Segundo o Art.4.-Material docente do Regulamento da modalidade Semipresencial:

La docencia en la modalidad semipresencial exige que los/as estudiantes dispongan de materiales de estudio específicamente adaptados. Por este motivo, entre las obligaciones docentes se encuentra implícita la realización y puesta a disposición del alumnado por parte del profesorado, de los correspondientes materiales, libros, guías de estudio, pruebas de autoevaluación, etc. Los Departamentos velarán por que la calidad de los materiales elaborados sea la adecuada. En todo caso, será una obligación por parte del personal docente, suministrar la siguiente información en cada asignatura tanto en la guía docente como en el espacio de la plataforma habilitada al efecto:

- la presentación de la asignatura indicando además el horario y lugar de las tutorías presenciales, y si las tutorías online se realizarán en el horario de las tutorías presenciales.
- el cronograma de la asignatura, donde se señalen: las semanas lectivas, los días donde pueden asistir voluntariamente a la clase práctica presencial, y las fechas de entrega de actividades/pruebas, incluida, en caso de haberlo, la fecha de la prueba final".
- los materiales de estudio y/o la indicación de la bibliografía básica para superar la asignatura. Estos aspectos quedarán bajo la supervisión de la Coordinación del Grado en Dirección y Gestión Pública y la Coordinación de los diferentes Módulos del Grado.
- las pruebas de evaluación continua (parcial o total)

Metodoloxías	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Aprendizaxe co apoio do titor	Sesións presenciais e utilización foro de dúbidas e atención titorial	15%	CB1; CB2

Tarefas orientadas a afondar no coñecemento puntos centrais da materia	Participación en foros de discusión e realización de prácticas e exposicións	35%	CG2;CG4; CG5; CG8; CG9
Proba obxectiva sobre os contidos da materia	Realización dunha proba obxectiva	50%	CB1; CB2; CG2; CG4

Bibliografía. Fontes de información

BADÍA GIMÉNEZ, A. y BELLIDO, S. , Técnicas de gestión de la calidad., Ed. Tecnos): , Madrid (1999.,
 BADÍA GIMÉNEZ, A., Calidad: modelo ISO 9001 versión 2000., Ed. Deusto, Bilbao. (2002):,
 CUATRECASAS, L., Gestión integral de la calidad. Implantación, control y certificación., : Ed. Gestión (1999),
 EVANS, J. y LINDSAY, W., Administración y control de calidad., Ed International Thompson Editores, (2000): ,
 ISHIKAWA, K. , Introducción al control de calidad. , Ed. Díaz de Santos, Madrid. (1994);,
 LLORENS MONTES, F. J. y FUENTES FUENTES, M., Calidad total. Fundamentos e implantación., Ed. Pirámide, Madrid. (2000) ,
 PFEIFER, T. y TORRES, F, Manual de gestión e ingeniería de la calidad., Ed. Mira Editores (1999) ,
 RUIZ-CANELA LÓPEZ J.L., La gestión por calidad total en la empresa moderna, Ed. RaMa, 2003,
 VILAR BARRIO, J. F., Cómo implantar y gestionar la calidad total, Ed. Fundación Confemetal, Madrid. (1997),
 MAP, GUÍA EFQM, 2006,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas externas: Prácticas en institucións, empresas e organizacións públicas/P04G090V01981
 Traballo de Fin de Grao/P04G090V01991

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Institucións política-administrativas en perspectiva comparada/P04G090V01905

DATOS IDENTIFICATIVOS**Participación política e sociedade civil**

Materia	Participación política e sociedade civil			
Código	P04G090V01907			
Titulación	Grao en Dirección e Xestión Pública			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	López Mira, Álvaro Xosé			
Profesorado	López Mira, Álvaro Xosé			
Correo-e	almira@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia trataremos de achegar ao/á estudante o funcionamento real dos principais actores das democracias contemporáneas, singularizándoos nos máis determinantes das democracias representativas, os partidos políticos e os novos movementos que -aínda- xogan coas vellas regras e, como non, nos sistemas electorais a través dos cales se canaliza a vontade popular da sociedade civil que logo aqueles interpretan. Finalmente, analizaremos algúns deses sistemas electorais comparados máis relevantes, nos que visualizaremos brevementes cadansúas culturas democráticas.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber - saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer - Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG1	Habilidades en la búsqueda de información, en relación con fuentes de información primarias y secundarias, incluyendo el uso de ordenadores para búsquedas en línea	- saber - saber facer
CG2	Capacidad de analizar, sintetizar e integrar conocimientos y enfrentarse a la complejidad de formular juicios con información limitada	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG3	Capacidad de escucha, de lectura comprensiva y habilidades de comunicación oral y escrita	- saber - saber facer
CG13	Compromiso con los Derechos humanos, la igualdad, la justicia y el desarrollo sostenible.	- Saber estar / ser
CE40	Comprender el funcionamiento de las democracias contemporáneas, el comportamiento político y sus "culturas políticas"	- saber
CT1	Capacidad de análisis y síntesis para la elaboración y defensa de argumentos	- saber facer
CT4	Habilidad para la resolución independiente de problemas en relación con información cualitativa y cuantitativa	- saber facer
CT8	Capacidad para el trabajo cooperativo en equipo/grupo y abierto a diferentes puntos de vista y opiniones	- Saber estar / ser
CT9	Capacidad para el razonamiento crítico creativo y el autocrítico	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
	CB1
	CB2
	CB3
	CB4
	CB5
	CG1
	CG2
	CG3
	CG13
	CE40
	CT1
	CT4
	CT8
	CT9
Que os estudantes demostraren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	CB1
Saber aplicar os seus coñecementos ao traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	CB2
Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	CB3
Poder transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	CB4
Desenvolver aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	CB5
Habilidades en la búsqueda de información, en relación con fuentes de información primarias y secundarias, incluyendo el uso de ordenadores para búsquedas en línea	CG1
Capacidad de analizar, sintetizar e integrar conocimientos y enfrentarse a la complejidad de formular juicios con información limitada	CG2
Capacidad de escucha, de lectura comprensiva y habilidades de comunicación oral y escrita	CG3
Compromiso con los Derechos humanos, la igualdad, la justicia y el desarrollo sostenible	CG13
Comprender el funcionamiento de las democracias contemporáneas, el comportamiento político y sus "culturas políticas"	CE40
Capacidad de análisis y síntesis para la elaboración y defensa de argumentos	CT1
Habilidad para la resolución independiente de problemas en relación con información cualitativa y cuantitativa	CT4
Capacidad para el trabajo cooperativo en equipo/grupo y abierto a diferentes puntos de vista y opiniones	CT8
Capacidad para el razonamiento crítico creativo y el autocrítico	CT9

Contidos

Tema	
I. Participación política: concepto e tipoloxía.	I.- PARTICIPACIÓN POLÍTICA TEMA I.- Democracia e eleccións. 1.A democracia como sistema político. 2.Breve historia das eleccións: do mandato imperativo ao sufraxio universal. 3.- Funcións clásicas das eleccións e crise da democracia representativa. 4.Os medios de comunicación de masas e os sistemas democráticos. As tendencias cara á americanización dos sistemas políticos. 5.Democracia representativa e democracia directa.

II. Actores da participación política.

II.- PRINCIPAIS ACTORES DA PARTICIPACIÓN POLÍTICA: PARTIDOS E SISTEMAS DE PARTIDOS

TEMA II.- Os partidos políticos.

1.A orixe dos partidos políticos. 2.Breve historia dos partidos. 3.Concepto, funcións e tipoloxía. 4.Estatuto xurídico. 5.Estructura, organización e goberno dos partidos. 6.O financiamento dos partidos.

TEMA III.- Sistemas de partidos.

1.Definición. 2.Clasificacións.

TEMA IV.- Partidos políticos e sistemas de partidos no Estado español.

1.Estatuto xurídico e financiamento. 2.Descripción e evolución dos principais partidos. 3.Sistemas e subsistemas de partidos.

III. Eleccións e sistemas electorais. A intervención da sociedade civil

III.- ELECCIÓNS E SISTEMAS ELECTORAIS. A INTERVENCIÓN DA SOCIEDADE CIVIL

TEMA V.- O sistema electoral e os seus elementos.

1.Noción e elementos do sistema electoral. Aspectos sociolóxicos. 2.Electores e elixibles. 3.O distrito ou circunscrición electoral. 4.A fórmula electoral. 5.A barreira electoral. 6.A modalidade de voto. Formas de emisión do voto. 5.O proceso electoral e a súa organización.

TEMA VI.- Tipoloxía dos sistemas electorais.

1.Sistemas maioritarios, proporcionais e mixtos. 2.Representatividade, gobernabilidade e lexitimidade. 3.Sistemas electorais e sistemas de partido.

TEMA VII.- Os sistemas electorais españois.

1.Eleccións xerais. 2.Eleccións autonómicas. Especial referencia a Galicia. 3.Eleccións locais. 4.Eleccións europeas.

TEMA VIII.- Sistemas electorais maioritarios.

1.O sistema electoral británico. 2.O sistema electoral estadounidense. 3.O sistema electoral canadense. 4.O sistema electoral francés.

TEMA IX.- Sistemas electorais proporcionais e mixtos.

1.O sistema electoral alemán. 2. O sistema electoral portugués. 3.O sistema electoral italiano. 4.O sistema electoral irlandés. 5.O sistema electoral suízo. 6.Os sistemas electorais escandinavos.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminarios	15	0	15
Presentacións/exposicións	10	50	60
Sesión maxistral	25	0	25
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	49	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun traballo ou estudo de caso
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto do estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Rexerán os mesmos criterios de avaliación da sesión maxistral

Sesión maxistral	Valorarase a asistencia proactiva (penalizándose a negativa), a capacidade de atención e asimilación conceptual, a actitude persoal e a participación coherente no seguimento do programa.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun traballo ou estudo de caso
Probas	Descrición
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Valorarase a capacidade de expresión escrita, a capacidade de síntese conceptual e a capacidade de relación entre ámbitos temáticos do programa

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminarios	Rexerán os mesmos criterios de avaliación da sesión maxistral	Ata 12'5	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG13 CE40 CT1 CT4 CT8 CT9
Sesión maxistral	Valorarase a asistencia proactiva (penalizándose a negativa), a capacidade de atención e asimilación conceptual, a actitude persoal e a participación coherente no seguimento do programa	Ata 12'5	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG13 CE40 CT1 CT4 CT8 CT9
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun traballo ou estudo de caso	Ata 35	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG13 CE40 CT1 CT4 CT8 CT9

Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Valorarase a capacidade de expresión escrita, a capacidade de síntese conceptual e a capacidade de relación entre ámbitos temáticos do programa	Ata 40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG13 CE40 CT1 CT4 CT8 CT9

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Os criterios de avaliación serán idénticos para as dúas probas/convocatorias do curso.

Bibliografía. Fontes de información

BOSCH, A. y VALLÉS, J.M., Sistemas electorales y gobierno representativo, Alianza, 1993

CAMINAL, C., Manual de Ciencia Política, Tecnos, 1996

COLOMER, J.M., Cómo votamos, Gedisa, 2004

COTARELO, R., Los partidos políticos, Sistema, 1996

DALTON, RUSSELL J., Citizen Politics: public opinion and political parties in advanced industrial democracies, Seven Bridges Press, 2002

DEL CASTILLO, P., Comportamiento político y electoral, CIS, 1994

LÓPEZ MIRA, ÁLVARO X., Sistema político español e galego, Andavira, 2015

MARTÍNEZ SOSPEDRA, M., Introducción a los partidos políticos, Ariel, 1996

VARIOS, Partidos políticos. Viejos conceptos y nuevos retos, Trotta, 2007

A documentación complementaria requirida polo equipo docente, deberá ser accesible ao alumnado presencial e semipresencial a partir dos diferentes repositorios de documentación da Universidade de Vigo http://www.biblioteca.uvigo.es/biblioteca_gl/

Recomendacións

Outros comentarios

As modalidades presencial e semipresencial do Grao en Dirección e Xestión Pública comparten un mesmo plano de estudos, cuxas materias (de 1º a 4º) axudan a desenvolver unha aprendizaxe de competencias baseada na avaliación continua.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Socioloxía do desenvolvemento local**

Materia	Socioloxía do desenvolvemento local			
Código	P04G090V01909			
Titulación	Grao en Dirección e Xestión Pública			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición				
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Torres Outón, Sara María			
Profesorado	Porto Porto, Benjamín Torres Outón, Sara María			
Correo-e	saratorres@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O desenvolvemento local constitúe, na actualidade, un importante xacemento de emprego xa que as diferentes entidades, públicas ou privadas, con ámbito de actuación local emprenden proxectos que demandan un maior nivel de profesionalización e a participación de equipos de traballo multidisciplinares. Estes proxectos e o modo de actuación no ámbito local requiren dunha análise dos recursos e identificación de oportunidades. Nesta materia, abordarase o estudo do desenvolvemento local desde unha perspectiva integral que preste especial atención ás relacións sociais e a interacción dos actores participantes. O obxectivo central da materia será dotar aos alumnos de coñecementos e técnicas para afrontar con éxito iniciativas de desenvolvemento local.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CG1	Habilidades en la búsqueda de información, en relación con fuentes de información primarias y secundarias, incluyendo el uso de ordenadores para búsquedas en línea	- saber facer
CE37	Capacidad de análisis e identificación de oportunidades de desarrollo existentes a través del aprovechamiento de los recursos disponibles	- saber facer
CE44	Utilizar las TIC de un modo seguro y eficiente y manejar distintos formatos de documentos electrónicos	
CT2	Capacidad de organización, planificación y utilización del tiempo y de autocontrol ante situaciones de presión	
CT8	Capacidad para el trabajo cooperativo en equipo/grupo y abierto a diferentes puntos de vista y opiniones	- Saber estar / ser
CT9	Capacidad para el razonamiento crítico creativo y el autocrítico	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Descibir a realidade socioeconómica dun municipio a través de fontes secundarias	CB3 CE44
Identificar oportunidades e detectar ameazas nun territorio concreto, tendo en conta todos os seus recursos	CG1 CE37
Explicar os procesos que teñen lugar nun territorio a partir de teorías científicamente aceptadas e conceptos apropiados.	CB3 CT9
Identificar recursos e propor accións que posibiliten a mellora da calidade de vida das poboacións e comunidades dun territorio	CE37 CT8
Deseñar propostas de intervención a partir da información dispoñible	CG1 CE44
Establecer formas de traballo *colaborativo que xere decisións consensuadas	CT2 CT8

Contidos	
Tema	
Tema 1: Estado da cuestión:	1.1. A emerxencia do suxeito local 1.2. O significado do Desenvolvemento local: definición
Tema 2: Desenvolvemento local e cambio social	2.1. Teorías de cambio social 2.2. Desenvolvemento e Comunicación
Tema 3: Emprego e promoción do Desenvolvemento Local	3.1. As axencias de desenvolvemento local.(Outras estruturas, fundacións comarcais/grupos, Grupos multidisciplinares) 3.2. Novos xacementos de emprego 3.3. Plan de acción
Tema 4: Recursos e diagnóstico do desenvolvemento local:	4.1. Medio Físico: recursos físicos e infraestruturas. 4.2. Recursos socioeconómicos: recursos humanos, actividade económica e mercado de traballo 4.3. Equipamentos: servizos básicos e aspectos socioculturais 4.4. Metodoloxías de análises: diagnóstico e *implementación da acción
Tema 5: Axentes de desenvolvemento local	5.1. Quen son os actores no desenvolvemento local 5.2. As administracións no desenvolvemento local. 5.3. Implicación e participación dos axentes de desenvolvemento
Tema 6: Análise de experiencias	6.1. Análise de caso e experiencias concretas 6.2. Programas de Desenvolvemento Local na UE. 6.3. Globalización: retos e oportunidades

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	3	0	3
Seminarios	10	20	30
Sesión maxistral	24	0	24
Traballos de aula	10	10	20
Probas de resposta curta	2	30	32
Traballos e proxectos	1	18	19
Estudo de casos/análise de situacións	1	10	11
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	10	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Achegamento ás teorías de desenvolvemento local e principais conceptos
Seminarios	Traballo grupal sobre aspectos actuais del desenvolvemento local.
Sesión maxistral	Exposición dos temas centrais do desenvolvemento local así como metodoloxías de análise. Aproximación ós principais recursos, interpretación de datos e explicación do coñecemento é redacción de informes
Traballos de aula	Realización de traballos no aula baixo as indicacións do docente. Actividades *grupales.

Atención personalizada	
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	O alumnado, tanto da modalidade presencial como semipresencial, poderá resolver dúbidas con relación a algún aspecto da materia (contido, traballo ou prácticas), así como atención ás súas necesidades e consultas relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa disciplina, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe
Estudo de casos/análise de situacións	O alumnado, tanto da modalidade presencial como semipresencial, poderá resolver dúbidas en relación ó estudo de casos ou análise de situación, a través das titorías presenciais e/ou virtuais
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado, tanto da modalidade presencial como semipresencial, poderá resolver dúbidas en relación á resolución de problemas e/ou exercicios, a través das titorías presenciais e/ou virtuais

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos de aula	Durante as sesións maxistras realizaranse consultas nas que o alumnado deberá participar. Valorarase a *participación activa no desenvolvemento das clases.	10	CB3 CG1 CE37 CE44 CT2 CT8 CT9
Probas de resposta curta	Comprensión e asimilación de contidos básicos a través de exame.	30	CT2
Traballos e proxectos	Realización dun traballo sobre cuestións de ámbito local, facendo fincapé na interpretación da información (documental, datos e fontes de elaboración propia) e na proposta dunha acción viable.	20	CB3 CG1 CT2 CT8
Estudo de casos/análise de situacións	Análise dun texto sobre un caso ou situación. Lectura, exposición e debate.	10	CT9
Resolución de problemas e/ou exercicios	Comprensión de textos, análises e valoración de accións desenvolvidas no ámbito local.	30	CT8 CT9

Outros comentarios e avaliación de Xullo

PRESENCIAL:1. Avaliación

continua a través da participación activa do alumno nas clases a través dos "traballos de aula" (10%) e resolución de problemas e exercicios (30%). Os alumnos que non asistan regularmente a clase, terán que

entregar igualmente os traballos realizados.2. Lectura

crítica dun artigo relacionado coa materia. Exposición e debate.

("Estudo de casos/análises de situacións"; 10% da nota final).3. Avaliación

da adquisición de competencias a través do seguimento do traballo

individual do alumno e a súa contribución á realización e presentación dun

informe de investigación *grupal ("traballos e Proxectos"; 20% da

nota final). 4. Proba de avaliación escrita

de resposta curta de contidos básicos da materia

(30% da nota final).Co encargo

de cada traballo de avaliación entregaranse directrices claras sobre a súa

realización, insistindo na penalización do *incumplemento de normas

(contido, extensión), entregas fóra de prazo e plaxio. SEGUNDA

CONVOCATORIA: As notas das probas da primeira convocatoria gárdanse

para segunda convocatoria, de modo que o alumnado con probas superadas só

terá que examinarse das probas non realizadas ou non superadas, sexan

traballos e/ou exame.MODALIDADE

SEMIPRESENCIAL 1. Ler con atención

e en caso de dúbida consultar co Coordinador do Grao en Dirección

e Xestión Pública, *Prof. Dr. *Enrique José Varela Álvarez (evalvarez@uvigo.es)2. Cadro

básico de "metodoloxía" e "avaliación" da materia (en caso

de dúbida, consultar co/a responsable da materia):

Proceso de Ensino

Horas

Avaliación

&*nbsp; &*nbsp;
&*nbsp; &*nbsp;
Aprendizaxe con apoio do titor

Apoio docente

23 horas

10%

Foros de dúbidas por temas
(en liña)

10 horas

10%

Foro de debate por temas
(en liña)

8 horas

20%

Exame ou tarefas avaliación

9 horas

60%

&*nbsp; &*nbsp;NORMAS BÁSICAS DE *SEMIPRESENCIALIDAD:1. O alumnado matriculado na modalidade semipresencial comprométese co equipo docente a seguir un réxime de &*quot;avaliación continua semipresencial&*quot;, que implica a participación presencial ou virtual nas actividades que o profesorado deseña para dita modalidade.2. A modalidade semipresencial supón a avaliación continua da aprendizaxe do alumnado, a tal fin establécese con carácter xeral, que a proba final terá lugar a última das 6 sesións de seguimento, ben de forma presencial (aula Facultade *CCSC), ben de forma virtual (*Skype ou sistema similar *Hangout).3. O alumnado que non participe en máis do 80% das actividades “de avaliación continua semipresencial” propostas polo profesorado, será avaliado segundo os

criterios que estableza o equipo docente en cada materia.&*nbsp;

Bibliografía. Fontes de información

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/P04G090V01991

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Xestión de proxectos no ámbito autonómico e local/P04G090V01911

Outros comentarios

As modalidades presencial e semipresencial do Grao en Dirección e Xestión Pública, comparten un mesmo plan de estudos, cuxas materias (de 1º a 4º) axudan a desenvolver unha aprendizaxe de competencias baseado na avaliación continua

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xestión de proxectos no ámbito autonómico e local**

Materia	Xestión de proxectos no ámbito autonómico e local			
Código	P04G090V01911			
Titulación	Grao en Dirección e Xestión Pública			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición				
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Figueroa Dorrego, Pedro			
Profesorado	Figueroa Dorrego, Pedro			
Correo-e	figueroa@uvigo.es			
Web	http://g4plus.uvigo.es			
Descrición xeral	(*)Proporcionar al alumno/a los conocimientos, actitudes y habilidades para poder actuar como agente dinamizador y de desarrollo de la mejora competitiva de las organizaciones públicas y privadas en un marco globalizado que, sobre la base de los recursos endógenos del territorio, contribuya a un desarrollo local sostenible y que posibilite la creación de riqueza, en general, y la mejora de las condiciones de vida y de trabajo en un área determinada, en particular, con especial referencia a la Euro-Región Galicia y Norte de Portugal.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer - Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber - saber facer
CG1	Habilidades en la búsqueda de información, en relación con fuentes de información primarias y secundarias, incluyendo el uso de ordenadores para búsquedas en línea	- saber - saber facer
CG2	Capacidad de analizar, sintetizar e integrar conocimientos y enfrentarse a la complejidad de formular juicios con información limitada	- saber - saber facer
CG6	Capacidad de perseverancia en la realización de tareas y cometidos y confianza en el propio trabajo	- saber facer - Saber estar / ser
CT1	Capacidad de análisis y síntesis para la elaboración y defensa de argumentos	- saber facer - Saber estar / ser
CT2	Capacidad de organización, planificación y utilización del tiempo y de autocontrol ante situaciones de presión	- saber facer - Saber estar / ser
CT8	Capacidad para el trabajo cooperativo en equipo/grupo y abierto a diferentes puntos de vista y opiniones	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	CB1
Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	CB2
Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	CB3
Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	CB4
Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	CB5
Habilidades en la búsqueda de información, en relación con fuentes de información primarias y secundarias, incluyendo el uso de ordenadores para búsquedas en línea	CG1
Capacidad de analizar, sintetizar e integrar conocimientos y enfrentarse a la complejidad de formular juicios con información limitada	CG2
Capacidad de perseverancia en la realización de tareas y cometidos y confianza en el propio trabajo	CG6
Capacidad de análisis y síntesis para la elaboración y defensa de argumentos	CT1
Capacidad de organización, planificación y utilización del tiempo y de autocontrol ante situaciones de presión	CT2
Capacidad para el trabajo cooperativo en equipo/grupo y abierto a diferentes puntos de vista y opiniones	CT8

Contidos

Tema	
1. Territorio e recursos endóxenos	1.1 Recursos exógenos e desenvolvemento local: o paradigma do desenvolvemento endógeno e a caracterización dos recursos dun territorio 1.2 Territorio e iniciativas locais: a teoría territorial do desenvolvemento e os axentes 1.3 As cidades como espazo para o desenvolvemento: contornas innovadoras, cidades de servizos e redes de cidades
2. Modelos de planificación: conceptos	2.1 Metodoloxía e proceso xeral para o desenvolvemento da planificación estratéxica aplicado a contornas locais. A cadea de actividades empresariais 2.2 Planificación estratéxica de sistemas empresariais locais: plan director, plan estratéxico, plans operativos funcionais 2.3 Aspectos da análise externa: a contorna global e a contorna específica 2.4 Aspectos da análise interna: recursos e capacidades intangibles e tanxibles.
3. Ferramentas para a xeración e xestión de proxectos de desenvolvemento local e empresarial.	3.1 Metodoloxía para a xeración de ideas e proxectos: da análise ao deseño 3.2 Ferramentas de xestión de proxectos, planificación e control de tarefas en contornas complexas e multiprojecto 3.3 A oficina de proxectos
4. Fontes de información territoriais e empresariais	4.1 Fontes de información para a análise externa 4.2 Fontes de información para a análise interna 4.3 Ferramentas e recursos web e bases de datos empresariais
5. Metodoloxía para a planificación estratéxica territorial e empresarial	5.1 Estratexias empresariais: definición e tipoloxía 5.2 Sistema de trazabilidade análise-diagnóstico-deseño estratéxico para a actualización sistemática 5.3 Eixos Estratéxicos para o desenvolvemento de actividades empresariais. Aspectos xerais e específicos por agrupacións de cadeas empresariais 5.4 Instrumentos para a implantación e control
6. As cadeas de actividades empresariais como marco de referencia para a competitividade dos sistemas empresariais locais	6.1 Conceptualización de cadea de actividades empresariais vs. sectores 6.2 Tipoloxía de cadeas empresariais 6.3 Aspectos xerais e específicos para o desenvolvemento das cadeas empresariais dos sistemas empresariais locais
7. Fontes de financiamento e políticas públicas de apoio	7.1 Niveis de actuación das políticas públicas: UE, España, Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e Galicia 7.2 Principais política públicas de apoio: iniciativas e programas 7.3 Aspectos operativos para a presentación de proxectos públicos (Iniciativas Interreg, Leader, proxectos para iniciativas estatais, proxectos para a comunidade autónoma de Galicia).

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas de informática	10	0	10
Metodoloxías integradas	35	35	70
Traballos e proxectos	1	69	70

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas en aulas de informática	Actividades de aplicación de coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo, que se realizan en aulas de informática.
Metodoloxías integradas	A partir das exposicións teóricas en cada fase do desenvolvemento dun proxecto de desenvolvemento estratéxico no ámbito autonómico e local, os alumnos organizados en grupos aplicaranos no proxecto específico desenvolvido por cada grupo

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Metodoloxías integradas	
Prácticas en aulas de informática	
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos e proxectos	Desenvolvemento dun proxecto integral en grupo	100	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG6 CT1 CT2 CT8

Outros comentarios e avaliación de Xullo

METODOLOGÍA Y EVALUACIÓN DE LA MODALIDAD SEMIPRESENCIAL 1. Leer con atención y en caso de duda consultar con el Coordinador del Grado en Dirección y Gestión Pública, Prof. Dr. Enrique José Varela Álvarez (evalvarez@uvigo.es) 2. Cuadro básico de "metodología" y "evaluación" de la materia (en caso de duda, consultar con el/a responsable de la materia): 1. Aprendizaje autónomo del alumno: 1.1 Apoyo docente: 16 horas (Skype) 1.2. Foros de dudas por temas (on line): 8 horas Web Materia (Faitic) 1.3. Foro de debate por temas (on line): 8 horas Web Materia (Faitic) NORMAS BÁSICAS DE SEMIPRESENCIALIDAD: 1. El alumnado matriculado en la modalidad semipresencial se compromete con el equipo docente a seguir un régimen de "evaluación continua semipresencial", que implica la participación presencial o virtual en las actividades que el profesorado diseñe para dicha modalidad. 2. La modalidad semipresencial supone la evaluación continua del aprendizaje del alumnado, a tal fin se establece con carácter general, que la prueba final tendrá lugar la última de las 6 sesiones de seguimiento, bien de forma presencial (aula Facultad CCSSC), bien de forma virtual (Skype o sistema similar Hangout). 3. El alumnado que no participe en más del 80% de las actividades "de evaluación continua semipresencial" propuestas por el profesorado, será evaluado según los criterios que establezca el equipo docente en cada materia.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFIA

- BASICA-

- BO CAMPOS, EDUARDO (2006): "Dirección estratéxica: desenvolvemento da estratexia e análise de casos", ed. Pirámide.
- BO CAMPOS, EDUARDO (2005): Curso básico de economía de a empresa, Pirámide.
- GARCÍA, M. (2007): "Perspectivas teóricas en desenvolvemento local", Netbiblo. Co.
- MARTÍNEZ, P. (2006): "*Desenvolvemento rural sostible*", McGraw-Hill, Madrid.
- PORTER, M. (1999): "Ser competitivo: novas achegas e conclusións", ed. Deusto, Bilbao. (capítulo 7)
- VAZQUEZ BARQUEIRO, A. (1999): "Desenvolvemento, redes e innovación: leccións sobre desenvolvemento endógeno", ed. Pirámide (capítulos 2, 5, 6, 8, 10)
- VÁZQUEZ BARQUEIRO, A. (2005): "As novas forzas do desenvolvemento". Antoni Bosch Editor, S.A. Barcelona.
- CONSULTA -
- ARDAN Directorio e Informe económico financeiro Consorcio da Zona Franca de Vigo e IGAPE (web www.ardan.es)
- Base de datos Ardán Galicia (últimos anos 2005 a 2008) -
- Base de Datos SABI- Completa información económico-financieira e análise de cocientes de 830.000 empresas españolas, 80.000 empresas portuguesas e 50.000 empresas galegas.
- CÁRDENAS, F. (2007): Planificación estratéxica das cidades Planificação estratéxica das cidades. CD-ROM, Eixo atlántico do Noroeste Peninsular
- CEBER (Central de Balances da Eurorrexión) (2000): "Resultados e Perspectivas das Empresas non Financeiras do Area Económica Galicia e Norte de Portugal", Consorcio da Zona Franca de Vigo.
- CEBER (Central de Balances da Eurorrexión) (2001): "Os Sistemas Produtivos da Eurorrexión Galicia -Norte de Portugal: diagnóstico e evolución económica-financieira e competitiva" Consorcio da Zona Franca de Vigo.
- CIBRÁN FERRAZ, ALICERCE (2005): Gestión financeira: teoría e casos prácticos, 1ª Ed., Tórculo, Santiago.
- CONTABILIDADE REXIONAL DE ESPAÑA. Base 1995 (CRE-95). Subdirección Xeral de Contas Nacionais.
- FERNÁNDEZ-JARDON, C.; FIGUEROA DORREGO, P.; GONZÁLEZ GURRIARÁN, J. E OUTROS (2001): "Análisis estratéxico do coñecemento en automoción". CEAGA
- FIGUEROA DORREGO, P. e FERNÁNDEZ-JARDON, C. (1999): "O factor humano na empresa galega: diagnóstico e accións de mellora", Universidade de Vigo.
- GARCÍA DOCAMPO, M. (2007): Perspectivas teóricas en desenvolvemento local. Netbiblo. Coruña
- GARCÍA PIZARRO, M. (2007): "A planificación estratéxica e a arte do goberno", Unión Iberoamericana de Municipalistas.
- GONZÁLEZ GURRIARÁN, J. ET Ao. (VARIOS ANOS): Monografías Foro Caixanova de Estratexias Empresariais: Reflexións sobre diagnóstico estratéxico, factores clave, estratexias e actuacións das cadeas empresariais de Galicia: "Cadea de actividades da Pesca e dos produtos derivados do Mar" Nº 1, (Febreiro 2004); "Cadea de actividades de Turismo e Lece" Nº 2, (Xuño 2004); "Cadea de actividades de Construción e Promoción Inmobiliaria" Nº 3, (Xullo 2004); "Cadea de actividades de Têxtil, Confección e Moda" Nº 4, (Outubro 2004); "Cadea de actividades de Bens de equipo e Industria auxiliar non específica" Nº 5, (Xaneiro 2005); "Cadea de actividades de produtos da Agricultura e Ganadería" Nº 6, (Maio 2005); "Cadea de actividades de Logística e Transporte" Nº 7, (Setembro 2005); "Cadea da Madeira" Nº 8, (Febreiro 2006); "Cadea de Información, Cultura e Audiovisual" Nº 9, (Maio 2006); "Cadea de Rocas Ornamentais" Nº 10, (Outubro 2006); "Cadea de Química-Farmacéutica" Nº 11, (Febreiro 2007); "Cadea de Comercio" Nº 12, (Abril 2007); "Cadea de Enerxía" Nº 13, (setembro 2007); "Cadea de Construción e reparación naval" Nº 14, (xaneiro 2008); "Cadea de medio ambiente" Nº 15, (maio 2008); "Cadea de servizos intangibles a empresas e a outras organizacións" Nº 16, (novembro 2008); "Cadea de Tecnoloxías da información e comunicación" Nº 17, (febreiro 2009). Instituto de Desenvolvemento Caixanova
- GONZÁLEZ GURRIARÁN, J. ET Ao. (varios anos): Monografías Foro Caixanova de estratexias empresariais Innovación e internacionalización das empresas galegas. "Agrupación empresarial Agro-Mar-Industria" (Marzo 2007); "Agrupación empresarial de Construción e Materiais de Construción" (xullo 2007); "Agrupación turismo, lece, cultura e relacionados" (decembro 2007); "Agrupación metal-mecánica (bens de equipo, construción naval, automoción e industria auxiliar do metal en xeral" (setembro 2008). Instituto de Desenvolvemento Caixanova.
- GONZÁLEZ GURRIARÁN, J. E FIGUEROA DORREGO, P. (2002): "Visión Estratéxica do Sistema Empresarial de Vigo, 2001." (2 vol.+CD) "Vol. I: Análisis estratéxico, diagnóstico e algunhas propostas" ; "Vol. II: Aspectos complementarios do análisis

estratégico. Cadeas empresariais relevantes".Caixanova.

GONZÁLEZ GURRIARÁN, J. E FIGUEROA DORREGO, P. (2004): PlanEstratégico das Actividades de Carpintería e Mobiliario de Galicia. Documentode Síntesis, Cluster da Madeira de Galicia.

GONZÁLEZ GURRIARÁN, J. E FIGUEROA DORREGO, P. (2006): "VisiónEstratégica do Sistema Empresarial doÁ rea Metropolitana de Vigo. Evolución2000-2005 e Expectativas.". Caixanova.

GONZÁLEZ GURRIARÁN, J. E FIGUEROA DORREGO, P. (2007): "VisiónEstratégica do Sistema Empresarial doÁ rea Metropolitana da Coruña ."Caixanova.

GONZÁLEZ GURRIARÁN, J.; CABANELAS OMIL, P.; FIGUEROA DORREGO, P.;ESTEVEZ SUÁREZ, G.; FERNÁNDEZ-JARDÓN, C. (2000): "A Internacionalización daPequeña e Mediana Empresa Galega: Análisis, Diagnóstico e PosiblesEstratexias"; Con sorcioda Zona Franca de Vigo.

GONZÁLEZ GURRIARÁN, J.; FIGUEROA DORREGO, P. E FERNÁNDEZ-JARDÓN,C. (2001): "A cadea empresarial dos produtos transformados do mar en Galicia:diagnóstico estratégico e propostas de mellora da súa competitividade",Fundación Barrié da Maza)

GONZÁLEZ GURRIARÁN, J.; FIGUEROA DORREGO, P. E FERNÁNDEZ-JARDÓN,C. (2001): "Turismo en Galicia: situación e expectativas" Working Papers nº 40;Fundación Barrié da Maza

GONZÁLEZ GURRIARÁN, J.; FIGUEROA DORREGO, P. E GONZÁLEZ LOUREIRO,M. (2009): "Visión Estratégica do Sistema Empresarial Privado de Ourense e o seu área de influencia". Caixanova.

GONZÁLEZ GURRIARÁN, J.; FIGUEROA DORREGO, P.; FERNÁNDEZ-JARDÓN,C.; ESTEVEZ SUÁREZ, G. (1998): "A cadea empresarial da madeira en Galicia:diagnóstico estratégico e propostas de mellora da súa competitividade",Fundación Barrié da Maza.

GONZÁLEZ GURRIARÁN, J.; FIGUEROA DORREGO, P.; FERNÁNDEZ-JARDÓN,C.; ESTEVEZ SUÁREZ, G.; GONZÁLEZ LOUREIRO, M. (1999): "A cadea empresarial damadeira en Galicia: diagnóstico estratégico e propostas de mellora da súa competitividade", Mesas de Chapa e Taboleiro, Mesa de Carpintería, Mesa deMobiliario, Mesa de Explotación Forestal e Aserriou; Working Papers nº 10, 18,19 e 20; Fundación Barrié da Maza.

GONZÁLEZ GURRIARÁN, J.; FIGUEROA DORREGO, P.; FERNÁNDEZ-JARDÓN,C.; ESTEVEZ SUÁREZ, G.; GONZÁLEZ LOUREIRO, M. (2001): "Proceso do Cluster daMadeira de Galicia. Diagnóstico, selección de factores críticos, estratexias e accións de mellora"; CIS-MADEIRA

GONZÁLEZ GURRIARÁN, J.; FIGUEROA DORREGO, P.; FERNÁNDEZ-JARDÓN,C.M.; GONZÁLEZ LOUREIRO, M E OUTROS (2000): "O cluster da madeira de Galiciacomo instrumento de integración e cooperación para a mellora competitiva" enRevista CIS-Madeira, nº 5 - 2º semestre 2000, pp.6-24.

GONZÁLEZ GURRIARÁN, J.; FIGUEROA DORREGO, P.; FERNÁNDEZ-JARDÓN,C.M.; GONZÁLEZ LOUREIRO, M E OUTROS (2005): Plan Estratéxico de Innovación deGalicia 2010 -Programas de Actuación-, Dirección Xeral de I+D, Xunta deGalicia.

GONZÁLEZ GURRIARÁN, J.; FIGUEROA DORREGO, P.; GONZÁLEZ LOUREIRO, M(2009): Plan Estratéxico Director da transformación da carne en Galicia.Fundación Centro Tecnolóxico da Carne de Galicia.

GONZÁLEZ GURRIARÁN, J.; FIGUEROA DORREGO, P.; GONZÁLEZ LOUREIRO, M E OUTROS (2004): "As actividades empresariais de carpintería e mobiliario deGalicia" en Revista CIS-Madeira, nº 13, pp.41-53. ISSN 1138-7726

GONZÁLEZ LOUREIRO, M. et ao. (2005): Visión Estratégica do Emprego na Comarca do Morrazo, 2004. Análisis, Diagnóstico Estratégico e EstratexiaComarcal de Emprego, Diputación de Pontevedra (ed.).

GONZÁLEZ LOUREIRO, M. et ao. (2005): Visión Estratégica do Emprego na Comarca do Salnés, 2004. Análisis, Diagnóstico Estratégico e EstratexiaComarcal de Emprego, Diputación de Pontevedra (ed.).

GONZÁLEZ LOUREIRO, M. et ao. (2005): Visión Estratégica do Emprego en Mancomunidade doÁ rea Intermunicipal de Vigo, 2004. Análisis, DiagnósticoEstratégico e Estratexia Comarcal de Emprego, Diputación de Pontevedra (ed.).

KOTLER, P. (1995): Dirección de mercadotecnia, Prentice-Hall.

KRUGMAN, P (2008): Fundamentos de economía. Ed.Reverté. Barcelona

MANKIW, N.G. (2004) Principios de Economía, McGraw-Hill, 3ª Ed.Madrid.

PÉREZ RAMÍREZ, B. (2000): "Desenvolvemento Local: manual de uso",ed. Esic, Madrid.

RODRÍGUEZ GUTIÉRREZ, F. (1999): "Manual de desenvolvemento local", Trea, Asturias.

TAMAMES, R. (2006): Dicionario de economía e finanzas, Alianza, 13ª Ed. Madrid, 2006.

-ALGUNHAS WEBS DE REFERENCIA -

